

274. 5.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 26 Maart 1929.)

Met de vele leden, die verklaarden zich met het wetsontwerp te kunnen vereenigen, omdat het, overeenkomstig de bedoeling en den opzet der Leerplichtwet, beoogt den duur der leerverplichting voor allen gelijk te doen zijn, is de ondergeteekende van oordeel, dat inderdaad de onderling afwijkende toepassing aan den huidigen tekst van het derde lid van art. 3 der Leerplichtwet, gegeven door verschillende rechters, eene spoedige totstandkoming van de voorgestelde wijziging zeer gewenscht doet zijn.

Het stelt den ondergeteekende teleur, dat sommige leden, als tegenstanders van wettelijken leerplicht, ook aan *dit* wetsvoorstel, dat uitsluitend de strekking heeft van eene technische verbetering, die eene niet gewilde ongelijkheid bij de toepassing der leerverplichting zal opheffen, hun stem niet kunnen geven, omdat het in enkele gevallen den leerplicht uitbreidt.

Tegenover die leden, die voor de voorgestelde wijziging weinig gevoelen, wijl die ten gevolge zal hebben, dat vele kinderen eene centrale school voor het zevende leerjaar gaan bezoeken om na eenige maanden, wanneer zij den 14-jarigen leeftijd hebben bereikt, weér vandaar te verdwijnen, wenscht de ondergeteekende het volgende aan te voeren.

Vooreerst dient er de nadruk op te worden gelegd, dat de hoofdstrekking van het wetsontwerp deze is, dat er voortaan ten aanzien van het volbrengen van den leerplicht geen verschil meer zal zijn tusschen de scholen onderling, zoodat de ouders niet uit dien hoofde hunne keuze op eene bepaalde, in casu de zesjarige school, zullen vestigen.

In de tweede plaats acht de ondergeteekende het geen bezwaar, dat de kinderen, op wie de hier aan het woord zijnde leden het oog hebben, na afloop van de zesjarige school naar eene andere school zullen moeten gaan. Deze verplichting bestaat immers nu reeds voor alle kinderen, die de zesjarige school *regelmatig*, dus zonder dat zij één of twee maal niet zijn verhoogd, hebben doorlopen. Evenals dezen zullen de eerstbedoelden daar in de zevende klasse of in de eerste klasse der school voor uitgebreid lager onderwijs worden geplaatst, en het is beter, dat zij dit onderwijs ontvangen, dan dat zij van elk onderwijs verstoken blijven, niettegenstaande er eene zevenjarige leerverplichting is. Het veranderen van school komt ook overigens door verhuizing als anderszins zóó dikwijls voor, dat in het overgaan naar eene zevende klasse in een ander schoolgebouw niet een ernstig bezwaar kan worden gezien.

In de derde plaats merkt hij op, dat het zeker in sommige gevallen kan voorkomen, dat het bezoek van eene centrale school voor het zevende leerjaar slechts van korten duur is, nl. wanneer het kind daar komt, als het bijna 14 jaar oud is; maar evenzeer zullen zich de gevallen voordoen, dat die verlengde leertijd voor het kind bijna één jaar duurt. Daar komt bij, dat het wel juist is, dat voor het kind geen leerplicht meer bestaat als het den veertienjarigen leeftijd heeft bereikt, maar dat dit nog geenszins medebrengt, dat alle kinderen met hun 14den verjaardag de

school verlaten. Bovendien zal het ook bij de zevenjarige school kunnen voorkomen, dat een kind van bijna 14 jaren slechts korten tijd leerling van de zevende klasse is.

Diegenen onder de tegenstanders van het ontwerp, die van de Regeering blijkbaar liever een voorstel tot wijziging hadden gezien in dien zin, dat niet langer leerlingen, die den leeftijd van dertien jaar bereiken en reeds zeven klassen doorloopen hebben, gedwongen worden nog gedurende een jaar de school te bezoeken, zal de ondergeteekende niet kunnen bevredigen. Voorop ga de opmerking, dat „gedurende een jaar” niet juist is, omdat het kind in den loop van dat schooljaar of dien schoolcursus 14 jaar oud wordt, en dan vrij van leerplicht wordt; de gevallen liggen dus tusschen één dag en een jaar minus één dag; te dien aanzien geldt hetzelfde als hetgeen hij hierboven in de derde plaats opmerkte. Maar wat de hoofdzaak betreft, dient wel in het oog te worden gehouden, dat eene zoodanige wetswijziging verre het kader van dit wetsontwerp, dat slechts eene technische onvolkomenheid beoogt weg te nemen, te buiten zou gaan. Bovendien is de hier gestelde vraag ten vorigen jare zoowel bij de schriftelijke als bij de mondelinge behandeling van het ontwerp, hetwelk geworden is de wet van 24 Mei 1928 (*Staatsblad* n°. 186), te berde gebracht en in dien zin beantwoord. Degenen, die haar thans weér stellen, konden ook toen niet worden voldaan. Inderdaad zal het van den verjaardag van een kind afhangen, of de leerplicht voor hem zeven jaar duurt, dan wel verlengd wordt met een of meer minder aanzienlijk deel van het achtste leerjaar. Op die beslissing kan echter zeker niet bij dit wetsontwerp worden teruggekomen; noch uitsluitend voor de meisjes, noch voor zoover het het platteland betreft. Wat dit laatste punt aangaat, is de ondergeteekende het eens met die leden, die het volkomen onjuist noemden, dat dit bezwaar (zoo het al een bezwaar zou mogen worden genoemd) voor het platteland ernstiger zou zijn dan voor de steden.

Nog daargelaten de vraag, of het juist zou zijn, dat de sinds kort in de Leerplichtwet aangebrachte wijzigingen enkel betrekking hebben op bepalingen, welke doel is aansluiting van de onderwijs- aan de arbeidswetgeving, en of niet veeleer het bevorderen van het onderwijsbelang op zich zelf reeds het doelwit dier wijzigingen moet worden genoemd, zij het ook, dat daarmee gelijktijdig die aansluiting kon worden nagestreefd, al is zij ook thans voor 13-jarige leerplichtvrije kinderen niet bereikt, dan zou zoodanige motiveering alleen haren terugslag kunnen hebben gevonden in de bewoordingen van den considerans dier wijzigingswetten. Wijziging aan te brengen in de beweegreden van de wet van 7 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 111), houdende bepalingen tot regeling van den leerplicht, ware zeker onjuist geweest.

Inderdaad moet, naar het oordeel van den ondergeteekende, het slot van het derde lid van art. 3 der Leerplichtwet zóó worden verstaan, dat een leerling, die de hoogste der klassen, die samen een leertijd van 7 jaren omvatten, heeft doorgemaakt, doch bij het einde van het schooljaar nog niet 13 jaar was, die hoogste klasse nog eens geheel doorloopen. Het zou z. i. niet in overeenstemming zijn met de bedoeling van de slotwoorden van art. 3, derde lid, der wet, zoodanig kind bij het bereiken van den 13-jarigen leeftijd vrij te stellen van de leerverplichting, omdat het ten vorigen jare, toen het nog 12 jaar oud was, de zevende klasse reeds had doorloopen. Om vrij te zijn van leerplicht moet zoodanig kind inderdaad voor de tweede maal de zevende klasse doorloopen hebben. Dit is in overeenstemming met het arrest van den Hoogen Raad van 21 Mei 1907 (*Weekblad van het Recht*, n°. 8552).

De wensch van enkele leden, dat de tijd, gedurende welke lager landbouwonderwijs is gevolgd, zal medetellen bij de beoordeling van de vraag, of aan de leerverplichting is voldaan, is reeds daarom niet voor verwezenlijking vatbaar, omdat een kind niet met het volgen van dat onderwijs kan *aanvangen*, voordat het vrij is van leerplicht, terwijl bovendien eene lagere landbouwschool niet behoort tot de in art. 7, eerste lid, onder 3°, der Leerplichtwet genoemde inrichtingen van onderwijs, waarvan het bezoeken eene reden tot vrijstelling van de leerverplichting oplevert.

De ondergeteekende kan niet inzien, dat het in den considerans gebezigd woord „verbetering” beter ware te vervangen door „wijziging”. Vooreerst beoogt dit wetsvoorstel slechts de opheffing van eene technische onvolkomenheid, zooals meermalen is betoogd. Maar bovendien moet ontkend worden, dat het woord „wijziging” hier beter op zijne plaats zou zijn, als zijnde het „gebruikelijke” woord. In den considerans van de wet van 24 Mei 1928 (*Staatsblad* n°. 186), toen het, naast andere onderwerpen, eveneens ging om eene geringe technische verandering van dezelfde bepaling, zooals zij nog krachtens de wet van 30 Juni 1924 (*Staatsblad* n°. 319) tot en met 30 Juni 1928 zou worden gelezen, is eveneens sprake van het „aanbrengen van eene verbetering” in dien tekst. De ondergeteekende meent dus, dat die uitdrukking ook thans moet worden behouden.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*
WASZINK.

274. 6.

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot wijziging van artikel 3 der Leerplichtwet is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel, dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 4den April 1929.

ZIJLSTRA.
VAN SASSE VAN YSSELT.
BULTEN.
VAN RAPPARD.
SCHOUTEN.